

כללי זהב לגיל הזהב

סיוע, וזאת משום שילדיהם לא מסוגלים לעשות את מה שעליהם לעשות בימים אלו. ועם זאת, הדרכים מורכבים. לא תמיד אפשר להפוך סדרי עולם, ואם הילדים גרים רחוק למשל או שהם עסוקים ברוב שעות היום, דווקא הדאגה להורים והרצון לראותם חיים ברמה טובה גורמת להם לעשות מעשה ולהשתמש בשירותי הטובים של בית האבות. כך או כך, לא מדובר בסיפור זול. עלות המגורים בבית אבות יכולה להגיע לסכומים גבוהים, החל מכ-4,000 ש"ח לחדר ועד לכ-20 אלף שקלים לחודש. העלות משתנה בהתאם לרמת בית האבות, ונגזרת כמובן בהתאם למצבו התפקודי של המבוגר. אחרי הכל ישנם קשישים שכל מה שיש לדאוג להם הוא לחברותא טובה ואחרים הזקוקים לסיוע רב שעות היממה.

דיור מוגן – גם בית וגם מוסד

הפתרון הטוב ביותר, ללא ספק, הוא הדיור המוגן. מדובר בפתרון המגשים את שתי השאיפות: גם מגורים בבית וגם סיוע ומעקב סיעודי רפואי. התעשייה הזו פורחת לאחרונה בישראל שבה קיימות כיום לא פחות מ-150 מסגרות פרטיות לדיור מוגן, בהן מתגוררים כ-12 אלף דיירים (מתוך כ-52 אלף קשישים המגורים במסגרות לאוכלוסיה המתבגרת). הדיור המוגן מיועד בעיקר לזקנים חסרי דירות קבע, בעלי הכנסה נמוכה, והוא מהווה מסגרת מגורים מיוחדת המספקת להם קורת גג לטווח ארוך ואפשרויות ליהנות משירותים חברתיים בסיסיים, כמו: אס בית, עובד סוציאלי, רכז חברתי ואיש אחזקה וזאת במסגרת ביחית.

הדירות מאובכות לפי צרכי הדיירים ומצוידות במערכת תקשורת פנימית, במכשירי בעקב ובגישת נוחה, בטיחותית ומוגנת בפני זרים ומעידות. הקשישים חיים בדירות בעצמי אות מליאה ורק כאשר מתעורר צורך – הם יעזיקו את אנשי העזר.

האפשרות להתגורר בבית וליהנות מתנאי בית אבות קורצת לקשישים רבים, וכך למרות שהדיור המוגן מיועד בעיקר לבעלי הכנסות נמוכות (שזוכים לסיוע ממשלתי במימון) העובדה שכרע מהאוכלוסיה המתבגרת מוכנה לשלם את המחיר ובלבד שיחיו במסגרת הדיור המוגן, מעידה שהפתרון הזה הוא אכן האידיאלי.

דווקא בציבור החרדי אנו כמעט ולא שומעים על פתרונות של דיור מוגן. מתברר כי בעוד שבחברי המדינה מתרבות המסגרות כפטריות אחרי גשם, דווקא באזורים החרדיים נדיר למצוא מסגרת של דיור מוגן. המסגרות (שנבנות וממומנות בידי משרד הרווחה בשותפות עם משרדי האוצר, הבינו והשיכון, הקליטה וועידת התביעות) – פוסחות משום

מושב זקנים או דיור מוגן? ואולי עדיף לוותר ולנסות לתפקד בסיוע עזרה צמודה בבית? ■ כאשר מגיע השלב שבו השאלות מציקות, ההתלבטויות אינן קלות. יש לקבל החלטה שלעיתים יש לה השפעה מכרעת על מצבו של הקשיש ■ על מה יש לשים דגש, מתי ואיך זוכים לסיוע. על הכל ועוד בכתבה שתסייע לכם לקיים בתכלית ההידור את 'והדרת'

מדוע אין דיור מוגן באזורים החרדיים

באזורים החרדיים כמעט ואין מסגרות של דיור מוגן, למרות שזו היא האופציה המומלצת ביותר. אולם, במשרד הרווחה מבהירים שלא הם קובעים את מיקומם של מסגרות הדיור המוגן:

"משרדנו אינו מפעיל דיור מוגן", מבהיר נחום עידן, דובר משרד הרווחה. "האחריות לדיור מוגן היא של משרד השיכון. אולם, אין כיום בעיה למצוא לזקן מעון המתאים לו בהתאם לאורח חייו, דתו, שפתו, מצבו התפקודי ומקום מגוריו."

"יתר על כן, גופים חרדיים יכולים להקים בתי אבות ולבקש את אישור משרד הרווחה ואף הפניות ממשרד הרווחה אם יעמדו בכל התנאים. המשרד עצמו איננו מקים בתי אבות, אלא עמותות ואנשים פרטיים."

או סיוע יש. מישהו מוכן להרים את הכפפה?

תוך פרק זמן קצר יחסית של עשרות שנים חלו שינויים של ממש בדעת הקהל הישראלית. אם בעבר העברת קשיש לבית אבות נחשבה לצעד של דיעבד שכדיעבד, ורק כאשר כלו כל הקיצין וכבר לא היתה ברירה אחרת הסכימה המשפחה לבצע את הצעד הלא קל של ניתוק האב מהקן הנעים ולהפקידו לחסרי הצוות שיטפל בו מעכשיו – הרי שכיום, יש רבים העושים זאת מראש ומתוך מחשבה כי זוהי האופציה המועדפת.

נכון שכיום קל יותר להשיג עובד זר שיטפל בסבא בין כחלי הבית, אך גם כאשר האפשרות זמינה ישנם מקרים שהשיקולים יכריעו בעד בית אבות למרות שאין תחליף לחמימות הביתית. את השינוי שהתחולל תולים במשרד הבריאות במספר גורמים: תוחלת החיים בארץ עלתה, וגם הפיקוח המתמיד של הרשויות, שבתי האבות עומדים תחת פיקוחם, גורמים לכך שהמעבר לבית האבות נעשה בלב קל יותר ועם פחות נקיפות מצפון.

"לפעמים קשה לשמוע את האמת, אבל לדעתי זו המציאות" – אומר לנו מר דוד דנון, יועץ לגיל הזהב אשר הקים את עמותת 'יד לקשיש' המספקת מידע והכוונה לקשיש ולמשפחתו בשלבי המעבר. "עם כל הכבוד לסביבה הביתית שהקשיש הורגל לחיות בה כל השנים ועל כל מסירותם של בני המשפחה, לרוב יזכה הקשיש לטיפול הולם ולחברה נאותה דווקא כאשר הוא שוהה בבית אבות". דנון מספר, כי פגש במשפחות רבות שמבחינתם האפשרות של מעבר לבית אבות לא היתה שונה מהצעה לשלוח את הקשיש 'למעשה'... "המילים בית אבות התייעו אותם, ומי שחרדו לבריאותם ולכבודם של ההורים היו משוכנעים שיהטאו להם אם יענו הצעה. בסופו של דבר הם לא מתחרטים על הצעד. ולפעמים דווקא ההורים הם שהעדיפו זאת ומיזמנו. הם 'דחפו' לעבור לבית אבות שם יוכלו ליהנות ממגורים עם אוכלוסיה דומה הנעזרת במיטב השירות המקצועי והמתקדם, דבר שאותו לא הצליחו הילדים עם כל מסירותם לספק בתנאי הבית".

לא זול

לפעמים פשוט אין ברירה. "קורה שהילדים משקיעים הרבה כבדי להשאיר את ההורים בבית, והם מקריבים לשם כך זמן, כח וכסף. אבל יש מצבים שבהם פשוט אין ברירה. לא תמיד אפשר להשגות על קשיש 24 שעות ביממה, ולא תמיד הילדים מסוגלים להושיט את העזרה המתבקשת. לפעמים ההורים זקוקים להשגחה רפואית ואז הילדים, עם כל רצונם הטוב, אינם יכולים למלא את המשימה שאותה ימלאו דווקא בבית האבות בצורה הטובה ביותר".

מאידך אין אפשר להתעלם מהתופעה השונה, שבה ההורים מושלכים לבית האבות גם כאשר הם יכולים לתפקד בכוחות עצמם עם קצת

ואפשר לקבל סיוע

במידה והקשיש אינו מוגדר כתושב נפש או סיעודי, ואתם מעוניינים שמשרד הביטאוו יאשר את חסינו הכספי ("קדק") למימון כל צרכיו, יש להציג את המסמכים הבאים:

מסמכים של הקשיש וכת וזוגו: תלושי שכר והכנסות כספיים של שלושה חודשים אחרונים. לעצמאי: שוומת מס אחרונה מבס הכנסה ואישור על גובה קצבת הביטוח הלאומי האחרונה. לעובד שכיר או מגלוי: אישורי הכנסה של 3 חודשים אחרונים. חובה לערוך אישור על תשלום ארנונה, משכנתא, שכר דירה, ועוד בית ודמי כחירה.

גם הילדים נכנסים במקרה זה לתמונה ובמידה והם מבוססים לא תממן המדינה את השתות. לכן עליהם להוכיח מעיט הכנסות כשלשך כן עליהם להציג מסמכים שיעידו על ההכנסות השתות שלושה חודשים לאחור. וכן אישורים על משכנתא. אישור מבנק למשכנתאות על גובה ההלוואה, גובה החתור החודשי ומועד גמר המשכנתא.

לאחר הגשת המסמכים מתקיימת ועדה רפואית לגבי הוכחות לפי מצב תקופרי, לרוב, מקבלת תשובה כחור שבועיים. לאחר קבלת ההוכחות, נבדק המצב הכללי של הקשיש ומשפחתו ועל המסמכים שהוגשו, ונקבע סכום השתתפות בני המשפחה בתשלום לבית האבות או הדיור-המוגן. לאחר מכן, יש להמתין לקבלת סכום השתתפות ממשרד הבריאות.

וגם כאשר התשובה שלילית אל תירמו ידיים. אפשר לפנות בכתב לרלוועט ער, כצירוף המסמכים המאשרים את הטענות לסיוע. הפניה תיעשה באמצעות הועדות המוציאות לפי לשכת הבריאות.

חשוב ביותר להעזר ביועץ מקצועי. ליועץ יש נסיון רב וקשרים רעופים בכל הרמות הבירוקרטיות הקשורות לטיפול בקשישים במבצירות הישראלית של ימינו ונסיוןו זה חשיבות רבה בהצאת התלתיכים מול הרשויות. למרבית המשפחות אין נסיון בתחום, ואין להן קשרים כרשיות רשונות, ולכן הטיפול בהן הוא לעתים איטי ולוקה בחסר.

לפעמים וכאי הקשיש לסיוע מהרשויות במימון המגורים בבית האבות. מתי וכיצד? דוד נחני, יועץ לגיל הזהב, מנכ"ל אתר המידע: למעשה, כל אורז ותוסף שישראל צריכה לפתור ולשכת הבריאות המחזית במקום מגוריו ולקבל סיוע במימון השהות בבית האבות או ב"דור-מוגן", עבור קשיש סיעודי או חששו נפש. אולם לשם כך יש לעמוד בקריטריונים מסוימים.

אם הקשיש הוא סיעודי או חשוש נפש — הסמכות להגדיר אותו כזוהינה בלעדית למשרד הבריאות.

בהמשך יש להוכיח הכנסות. מבחן זה נעשה על ידי מילוי שאלון והצהרה על ידי כל בן משפחה מדרגה ראשונה, צירוף מסמכים תומכים והחתמת הבקשה בפני עו"ד או מזכיר בית המשפט.

קיומו של תקציב ממלכתי לסיוע: קורה לא אחת שלשכת בריאות מסוימת מיצתה את התקציב שלה לאותה תקופה, והכל ממתינים לאישור התקציב הממשלתי הבא.

על מנת שמשרד הבריאות יאשר את עובדת היות הקשיש "סיעודי" ו/או תשוש נפש" הזקוק לבית אבות או דיור-מוגן, יש לספק למשרד הבריאות את המסמכים הבאים:

דו"ח תפקודי (ימולא על ידי הרופא המטפל ו/או האחיות בקופת החולים או על ידי בית החולים בו שוהה הקשיש). דו"ח סוציאלי (ימולא על ידי העובדת הסוציאלית של קופת החולים או של

העירייה. דו"ח פסיכוגריאטרי — ימואל על ידי פסיכוגריאטר במקרה של "תשוש נפש". העתק מחעדות הוזהות של הקשיש. את הדו"חות יש להעביר ללשכת הכריאות הקרובה למקום מגורי

הקשיש ולהמתין להתכנסות הגזירה הראשונה של לשכת הבריאות ועדה זו בודקת את הרוחות ומחליטה, האם לאשר את הגזירה הקשיש מסכימו או כחשוד נפש. יש מקרים, בהם משדר הבריאות אינו מסתפק בדו"חות הללו והוא מעוניין לערוך ביקור רפואי בבית הקשיש, כדי להתרשם ממצבו.

TABLE 2. Continued

מה על האזורים החרדיים וכך קשישים שרגילים לאורח חיים אחר, מתקשים להתנהל בממנה דווקא כהגיעם לגילאים הבוגרים.

שלב המעבר

מכיון שהדיוור המוגן לא מעשי לרוב –
גם שיקום בעל הדינמיה שיקים את ההסמכות
בגד באזורים החרידים. ראו מסגרת) – וגם
משום שעבור מי שאינו זכאי לכך המימון
מקוץ שחקים, יש לחשוב על פתרון של
כית אבות. כעקרון, כתי האבות מחולקים
לשני קטגוריות. ישנם כתי האבות
לעצמאיים וישנם את המוסדות הסיעודיים
(גד סחור מורכב שהוא כ"ח לכל דבר)
לכך גם כתי אבות לחשוב נפש.

במקרים שהם מצבו של הקשיש לא מותיר ברירה מלבד לזכות על בית האבות, אולם מצבו הכלכלי של הקשיש לא מאפשר זאת – תחגים המדינה לצרור והרשויות יסייעו את השהות בבית האבות העצמאי או הסיעודי, תלוי במצבו. אולם חשוב לדעת כי מדובר בתהליך לא קל כלשהם כך נדרשים ההכוחות על אי ההכנסות, כאשר המימון מגיעו על שמה להכסף המושג מהקשיש עצמו ומכני משפחתו הקרובים.

מתי כדאי לחשוב על בית אבות ולוות?
על עזרתו של העובד הזר?

דנתי: "כאשר הקישו הופך לסיעודי והוא זקוק לעזרה, אם לא רפואית או סיעודית, יש לשקול ממשבה על מעבר לבית אבות. אם האב או האם זקוקים לקצת עזרה שזאתה יכול להגיש המטפל וכישו צורך גם כן ממשפה, אפשר להשאיר בבית. אך כאשר המצב מורכב יותר כדאי ללכת על בית אבות ששם הוא וזכה לטיפול סביב כל שעות היממה, ברלל ונבחרת על אחות ורופא".

— האם הקשיש עצמו ייחנה גם הוא
מהצד?

"תלוי במקרים רבים הקשיש מחקשה

הוא יתן לנו תשובה. אולי יתן לנו תשובה טובה. אולי יתן לנו תשובה רעה. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה תבונה. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה חוכמה. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה אמת. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה צדקה. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה רחמים. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה חסד. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה אהבה. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה שלום. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה חיים. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה נצחיות. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה גאולה. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה תקווה. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה אמונה. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה יראת שמים. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה חשבון. אולי יתן לנו תשובה שיש בהה תשובה.

דנחי מפתיע כאשר הוא קובע כי לרוב הקשישים דרוקא מנטליים. ישנן עדות מסויימות שבהם שילוח הקשיש לבית אבות במהוה כשילוחו לארץ גזירה והדבר לא יעלה שם על הדעת.

הוא מציע, לכן, לבשל את הרעיון עוד בשלבים המוקדמים ולא לחכות למצב שבו לא תהיה ברירה. "ברור שכל עוד הדבר אפשרי יש לעשות את הצעד רק בשיתוף ההורה עצמו. אחרי הכל ההחלטה נוגעת אליי ובמידה והצעד יעשה מתוך אילון ההסדר לא יהיה נזה לאף אחד".

— סתי הוא השלב של איז ברירה?

“ברגע שמאובחנת ירידה ביכולת התפקוד והקוגניטיבית את משגלות מחלות עצמאיות, כאשר הקשיש עובר ממצב קוגניטיבי לרמת קשיש, כאשר הוא מתחיל לגלות סימנים של אי התמצאות בסביבה, למשל, דבר שביא לידי כך שהוא אינו מזהה את בני משפחתו, חובה לחפש בית אבות טוב ומתאים שיכול לדאוג לקשיש ולמנוע התפתחויות.”

שלא לדבר על מצבים שבהם הקשיש סובל ממחלות ומהתקפים, בעיות בלב או אפילו אסטמה ונפילות, שאז ההחלטה להשאיר את הקשיש בבית עשויה להיות מביטלית. דנחי מציע גם לייחס משקל רב למצב הרוח: אם אבא בדי והוא מחפש חברה, למצא לה חשבוש על כרית אבות כאשר יתכן שדווקא שם הוא "חוזר לחיים".

בודקים

אז הולכים על בית אבות. מה עכשיו?

נגישות לבית חולים קרוב צריכה גם היא להלקח בחשבון, על כל צרה שלא תבוא. ולמכובן שיש לאתר בית כנסת בסביבה. ישנם בתי כנסת בהם מתקיימים שיעורים לקשר-שים חשוב לבדוק מראש האם קיימת מסגרת דומה בסביבה. כמו כן רדאו שהק' שיש יוכל להמשיך את עבודת חייו במקומם כשלשם כך יש לדאוג שהמרחק לבנק או למקומות אחרים גדול הוא רגיל ללכת מדי פעם אל יהיה גורל מדי.

גם אחרי קבלת ההחלטה לא נעלמות ההחלטיות. לכן כדאי לדעת שאפשר ורצוי לערוך תקופת התנסות. בזמן זה יש לבדוק האם הקשיש אכן מתאים למקום והוא נקלט בו או שכדאי לחשוב על פתרון אחר.

דנחי: "כמה פעמים בדקתם אם הדירה שרכשתם היא דירת החלומות שלכם? כך לפחות עליכם להקדיש מאמץ עד לאיתור הדירה שבה יגורו ההורים. אחרי הכל לא מדובר בשאלות של צדדים גנוף, אלא בשאלות מהותיות שישפיעו על רמת החיים של ההורים. עבורם, כך תסכימו בוודאי, כל מאמץ לא נחשב."

■ הקפדה על מתן השגחה וטיפול מקצועי מתאים בתחום הרפואי הסיעודי והפרא-רפואי.

- הקפדה על מתן התרופות לפי הנהלים, אשר מונעים טעויות ונזקים אפשריים.
- הבטחות איכות חיים ופעילות פנאי

בהתאם לתפקוד הקשיש (לדוגמא, כחולים סיעודיים הפעלה ע"י פיזיותרפיסט/ית ומרפא/ה בעיסוק לשמירה על התפקוד הקיים ומניעת הידרדרות).

■ הבטחת תנאי תברואה, היגיינה ותזונה ראויים לקשישים.

■ הקפדה על מבנה המוסד לפי תנאי הרישוי: חדרים מרווחים, שירותים נגישים, שטחים ציבוריים וכו'. זאת לרווחת הקשישים שזה ביתם.

■ הבטחת תנאי בטיחות עם רישוי מכבי אש וכד'.

נחזור לדנחי שמציע להתמקד בקירבה:
חפשו בית אבות הקרוב למקום המגורים של
הילדים כך שניתן יהיה 'לקפוץ' לביקורים
בקלות. אנב, יש המחפשים דווקא בית אבות
הממוקם באיזור של אכלוסיה צעירה גם אם
הילדים מרוחקים יחסית, ולפעמים דווקא
השידוך הזה מתגלה כנכון.

ראשית, אין לקבל החלטה בלי בדיקה המקום המוצע, ויבדוק לא מתבצעת בבדיקה חטוף. נדח: "סטיר במקום, בדוק מה התנאים, כיצד משפטים, השארו לאורח ואימץ לב איך נראים השושים במקום. ברוי שלח בני המשפחה שלהם ואל תתפשר. זכור שבמקום הזה אמורים ההורים להתגורר בשנים הבאות ובגיל הזה ההתאקלמות קשה כימה מעבר. אין ספק, אבל השלב המפריע ביותר הוא שלב קבלת החלטה".

כשלב הבא בידקו את האפשרויות הכלכליות. יתכן שתגלו שהימקום מוצלח, אך דיכם לא תשיג לעמוד בתשלומים הגבוהים. אל תתפשרו על רישיון שמדובר בהריאת ומשרד הרווחה. רישיון ממשרד הממשלה מעיד על כך שהמקום תחת פיקוח וכי על המוסד למלא תנאי סף נוקשים.

מוסד ברישוי משרד הבריאות, משמעותו שהוא עומד בתנאי הרישוי שקבע המשרד, ואומר לנו דובר משרד הבריאות. "תנאים אלו קובעים לגבי תפקוד הקשישים שדרים בו, והם כוללים נהלים להפעלה, כוח האדם והתנאים הפיזיים של המקום. שזה אומר: